

ŠCIBLINGVISTIČKI STATUS NAZIVA ZA OSOBE, ŽENSKOG POLA U SRPSKOHRVATSKOM JEZIKU¹

Božo Čorić
Filološki fakultet, Beograd

Autor se bavi analizom nekih novih obrazovanja imenica ženskoga roda u tvorbeno-semantičkoj kategoriji nomina agentis et professionis. Ova nova obrazovanja su nastala kao rezultat dveju tendencija: spontane težnje ka formiranju posebnih naziva za osobe ž. pola i purističkih nastojanja nekih lingvisti i lektora u izdavačkim kućama.

1. Rasprava o jezičkim varijacijama uslovljenim biološkom razlikom u pogledu pola nije, kad su serbokroati u pitanju, izlazila iz sfere tvorbe riječi.² Tvorbeni sistem srpskohrvatskog, kao i čitavog niza drugih jezika, sadrži mogućnost da se u kategoriji blća posebnim tvorbenim sredstvima "žensko" diferencira od "muškog". Ova se diferencijacija, međutim, u praksi ne sprovodi dosledno u svim tvorbeno-semantičkim kategorijama (značenjskim skupinama), što povremeno u stručnoj i naučnoj javnosti izaziva sporove. Obeležja spora su različite ocene i različit pristup problemu. U široj perspektivi, rasprava se katkada dovodi u vezu sa ravnopravnošću polova, odnosno sa položajem žene u društvu. Različitoj oceni podvrgnuta su jezička sredstva onih oblasti u kojima iz određenih sociolingvističkih razloga osoba ženskog spola biva uskraćena za "svoj" korelativni leksički lik. Dva su takva slučaja bila predmet rasprave u serbokroatišćkoj literaturi: jedan se ticao tzv. "ženskih" prezimena³, a drugi tvorbeno-semantičke skupine nomina agentis et nomina professionis, u najširem značenju njenom. Predmetom analize u ovom radu biće, zbog svoje aktuelnosti, samo ovaj drugi slučaj. Naime, problem obeležavanja razlike u pogledu pola kad su u pitanju žene koje se nalaze na određenim funkcijama, kad su nosioci određenih zvanja, imaoci raznih zanimanja i sl. posebno je aktiviran u poslednje vreme, ne samo u svetu, već i kod nas. Ovaj rad predstavlja kraći sociolingvistički osvrt na sistem diferencijacije u pogledu pola, na primenu tog sistema u praksi i različite pristupe problemu. Pri oceni trenutnog stanja u ovoj oblasti srpskohrvatskog jezika polazilo se od rezultata analize materijala uzetog iz sredstava javnog komuniciranja.⁴

2. Na jezičkom se planu postojeća binarna biološka opozicija **muški pol: ženski pol** realizuje, pored ostalog, i prisustvom grupa reči suprotstavljenih međusobno takođe po binarnom

1 Predavanje održano na 5. jugoslavističkoj konferenciji na Humboltovom univerzitetu u Berlinu, 18. aprila 1990.

2 U svetskoj stručnoj i naučnoj literaturi vođena je živa diskusija o tome kako se položaj žene u određenoj društvenoj zajednici odražava u samom jeziku. Sigurno je da se ovakve rasprave moraju povezivati sa procvatom sociolingvistike. Sociolingvistika je u okvirima serbokroatištike još u povojima, te je razmljivo što se u serbokroatišćkoj literaturi retko mogu sresti ocene o jezičkoj diskriminaciji, o muškoj supremaciji u jeziku, o jeziku koji ignoriše žene, koji ih ponižava i ismijava. Dakako, serbokroatištika nema ni terminoloških sintagmi kakve su ženski jezik i muški jezik. Isp. knjigu Luise Pusch, Das Deutsche als Männersprache, i tamo navedenu literaturu).

3 Reč je, zapravo, o jednom davnom predlogu da se za žene upotrebljavaju duži oblici prezimena (Petrovićka, Petrovićeva). Predlog nije prihvaćen.

4 Reč je o dnevnoj i revljalnoj štampi, te emisijama radija i televizije.

principu - reči sa značenjem bića muškoga pola: reči sa značenjem bića ženskoga pola. Budući da je o mogućnostima jezičkog sistema u obeležavanju diferencijacije u pogledu pola u raznim tvorbeno- semantičkim kategorijama već bilo reči⁵, ovde će se pažnja usmeriti na neke pojave imenovanja lica (osobe) ženskog pola u onoj oblasti u kojoj je raznolikost mogućnosti najizrazitija, a to su zvanja, zanimanja i sl. Varijacije se ogledaju u tome što se osoba ž. pola može obeležiti i imenicom m. roda, prostom ili izvedenom, i izvedenom imenicom ž. roda. Specifičnost ovakvih imenica m. roda leži u tome što nisu markirane (specifikovane) u pogledu pola te su primerljive na lica oba pola, dok imenice ž. roda služe isključivo za obeležavanje ženske osobe (u čemu i jeste smisao derivacije). Među ovim nazivima, muškim i ženskim, postoji veza i na planu izraza (identična osnova) i na planu sadržaja (identično osnovno značenje). Na neki način, femininalne izvedenice su motivisane imenicama m. roda i javljaju se, najčešće, u paru sa njima. Ovakav sistem tvorbe posebnih naziva za ženske osobe obično se naziva imenička mocija; u njega su uključeni, pored ostalog, movirani femininum (kao proizvod moviranja), mocioni sufixi, mocioni tvorbeni tipovi i modeli i sl.

Imeničku mociju srpskohrvatskog jezika karakteriše sufixni tvorbeni način. Konstitutivni elementi motiviranog femininuma su osnova⁶ i mocioni sufixi. Utvrđeno je da postoji dvanaest takvih sufixa sa blizu pedeset sufixnih varijanata⁷. Ispitivanja su pokazala da se produktivnošću ističu četiri: -ica, -ka, -inja i -kinja. Mocioni sufixi često čine korelativne sufixne parove sa sufixima izvedenog "muškog" ekvivalenta⁸. Među mocionim sufixima vladaju katkada konkurentski odnosi; reč je o različitim sufixima koji se javljaju u identičnim tvorbenim vezama i identičnim tvorbenim značenjima⁹.

6. Većina moviranih femininuma dolazi u paru sa odgovarajućom imenicom muškog roda. Izvestan broj izvedenica tvorbeno- semantičke kategorije koju ovde razmatramo nema, iz ovih ili onih razloga, svog "muškog" parnjaka¹⁰, a nije redak slučaj da iz potencijalnog para odsustvuje "ženski" korelativ. Ovde će se, iz određenih razloga, navesti dva takva slučaja: jedan se tiče muških nomina agentis na -ac (isp. borac, pisac, kosac, lovac, ronac, kupac, lažac, livac i sl.), a drugi nomina professionis tipa andragog, geolog, biolog, otorinoralingolog itd.

7. Jezički sistem sadrži najmanje dve mogućnosti za označavanje ženske osobe u sferi nomina agentis et professionis. U rezervi stoji i analitička forma (žena pilot, žena doktor). Ove činjenice nisu sporne. Spornom se javlja jezička upotreba: korisnik jezika se može, prilikom izbora jezičkog sredstva, opredeljavati za nemarkiranu ("mušku") formu ili za markiranu ("žensku") formu. Može se, po svoj prilici, u ovom kontekstu, govoriti o tendencijama u izboru ovog ili onog rešenja. Ima, naime, naučnika koji misle da je za srpskohrvatski jezik karakteristična upravo

5 Isp. o tome opširnije u B. Ćorić, 1982 a, 4-11.

6 Koja se, u brojnim slučajevima, poklapa sa maskulinumom.

7 Isp. B. Ćorić, 1982a, 159.

8 Isp. korelacije sufixa -ica sa sufixima -ac i -ač u mocionim parovima glumica:glumac i kopačica:kopač. Pored čitavog niza korelacija ove vrste, treba spomenuti i odsustvo korelacije među sufixima -ka i -ač, te -ica i -ka na jednoj i -ič na drugoj strani.

9 Suffixi -ka i -ica konkurišu, recimo, u izvedenicama profesorka i profesorica, a -ka i -kinja u trgovka i trgovkinja. U principu, semantičke razlike nema te se može govoriti i svojevrsnoj sufixnoj sinonimiji.

10 Utvrđeno je, takođe, da je upotreba nekih mocionih sufixa varijantski polarizovana.

Isp. E. Barić, 1967, 12-13.

maskulinizacija, tj. pretežna upotreba "muških" naziva kad se govori o ženi¹¹. O ovom se serbokroatiisti nisu, koliko je poznato, eksplicitno izjašnjavali, ali se iz dosadašnjih rasprava vidi kako su se neki autori živo zalagali za širu upotrebu "ženskih" formi, dok su drugi takav pristup ocjenjivali nepotrebnima¹²

8. I površna analiza upotrebe ovih ili onih naziva za osobu ženskog pola pokazuje da se mogu utvrditi područja sa doslednijom upotrebom moviranog femininuma i područja sa unificiranom upotrebom "muških" nemarkiranih naziva¹³.

Izbor jezičkog sredstva u ovoj sferi u mnogome zavisi od upotrebne situacije. Veoma je širok dijapazon situacija u kojima će se na celom srpskohrvatskom području redovno javljati muški lik imalaca zvanja ili zanimanja, počev od konkursa za radna mesta, preko raznih administrativnih obrazaca, do brojnih natpisa na ulaznim vratima raznih ustanova i institucija. Ovde, kao ni u nizu drugih slučajeva, upotrebljavani nazivi nemaju referencijalnu upotrebu, u smislu prisutnosti svesti o polu nekog lica. Ta je svest odsutna i prilikom obraćanja publici na kakvoj priredbi ili učesnicima kakvog naučnog i sličnog skupa, pa se čuje gotovo uvek: **Poštovani gledaoci! Poštovani slušaoci! Dragi gosti! Poštovane kolege! Mila prijatelji!** Uz reč **dom** dolazi samo nemarkirani naziv: **Dom penzionera. Dom studenata.** U nazivima raznih društava, naučnih skupova ili kongresa figuriraju gotovo bez izuzetka muške forme¹⁴.

Nisu retke, naravno, ni situacije u kojima je svest o polu osobe doista prisutna. Ta svest podrazumeva upotrebu moviranog femininuma. Međutim, u praksi nalazimo brojna kolebanja, što izaziva negativnu reakciju kod zagovornika dosledne upotrebe "ženskih" formi. O kakvim se kolebanjima radi, vidi se već i iz ovih primera iz dnevne i revijalne štampe:

a) "Tako ni Milka Planinc, svojevremeno ne mnogo uspešan, ali popularan premijer, nije zapravo bila nikakav vesnik...politizacije Jugoslovenski". (NIN, br. 1995/1989)

b) "Izbor 35-ogodišnje pakistanske premijerke izaziva polemike među islamskim teolozima u Egiptu." (Politika, 20.1.1989)

c) "...teško da se pretpostavljalo...da će izbor prve žene-premijera u muslimanskom svetu izazvati mnogobrojne polemike...među teolozima islama." (Politika, 20.1.1989)

d) "No danas je sve manje žena-padobranki" (Jugoslavska revija Svijet, 9.11.1987)

Nije nam namjera da ovde iznesene primere podvrgnemo bilo kakvoj dubljoj analizi u pogledu obeležavanja osobe ž. pola. Hteli smo samo da ilustrujemo celokupan dijapazon mogućnosti nominacije u ovoj sferi. A one su, vidimo, višestruke: tu je imenica m. roda (a), tu je i movirani femininum (b), nije isključena ni analitička mocija (c), kao ni njena pleonastička varijacija (d).

9. Iz izvora koji su poslužili za formiranje korpusa¹⁵ mogli bismo navesti brojne primere za sva četiri napred navedena tipa obeležavanja ženske osobe u razmatranoj značenjskoj skupini. Međutim, za ovu priliku su odabrani smao primeri moviranog femininuma (dakle, samo izvedene

11 Isp. P.A.Dmitrijev, 1986, 119; A.K.Smoljskaja, 1986,129 i dalje.

12 Kao ilustracija različitih ocena i pristupa ovom pitanju mogu poslužiti ovi izdvojeni citati:

a) "Dakle, ni na kakav način ne možemo ostati pri nazivu gospođa profesor i sl. To je atentat na naš jezik". (Isp. M. Janjanin, 1934, 204).

b) "Baš bi kruto pridržavanje dosadašnjih normi i stvaranje posebnih gramatičkih ženskih oblika za svaku funkciju koju danas žene vrše u društvu bile nešto nasilno, nešto protivno životu i društvenom položaju žene". (Isp. S. Nikolić, 1955, 151).

c) "Ergo, u praksi in concreto, čini se, intelektualno lingvističko-filološko silovanje ekstremno feministički usmjerenih lektorica, a ne od strane većine žena u našem društvu koje obavljaju javne funkcije". (Isp. I. Kramarić, 1988, 120).

d) "Danas kada je žena osvojila gotovo sva područja djelatnosti..., sasvim su razumljiva nastojanja, zapravo potreba, da se njezino zvanje i u tim djelatnostima tvorbeno označi". (Isp. E. Barić, 1987, 12).

e) "Jednom rečju, koliko je meni poznato, niko nema, i ne bi smeo imati ništa protiv toga da se 'ženski' sektor vokabulara bogati, ali su mnogi, s razlogom, opredeljeni za to da se ne pre nagjuje s prisilnim intervencijama. Očekuju spontano narastanje leksičkog fonda u tom pravcu, uviđajući da do njega neminovno mora doći, pa hteo to ko ili ne hteo". (Isp. M. Ivić, 1989, 42)..

13 O kojim se područjima i situacijama radi Isp. kod E. Barić, 1987, 15.

14 Isp. E. Barić, isto.

15 Mora se priznati da nije nimalo lako formirati dovoljno reprezentativan korpus u sferi jezičke upotrebe moviranih femininuma. Iz poznatih društveno-istorijskih razloga ženske osobe se retko pojavljuju u javnom životu u sferi zvanja i zanimanja. Stoga smo upućeni na žensku revijalnu štampu očekujući da će se tamo o ženi više i češće pisati.

imenice ž. roda) koji nisu registrovani u RMSMH¹⁶ (i po tome kriterijumu predstavljaju neku vrstu leksičkih inovacija). Primeri se navode naprosto prema mocionim sufiksima. (Muški parnjak se navodi jedino iz praktičnih razloga, tj. radi eventualnog određivanja sufiksenih korelacija i mocionih tvorbenih tipova. Neki od njih također nisu, iz razumljivih razloga, uneseni u Rečnik¹⁷).

a) Izvedenice na **-ica**: **administratorica** (administrator), **akterica** (akter), **bodibilderica** (bodibilder), **dizajnerica** (dizajner), **fajterica** (fajter), **imitatorica** (imitator), **kreatorica** (kreator), **liderica** (lider), **psihijatrica** (psihijatar)¹⁸; **gitaristica** (gitarist/a/), **ekonomistica** (ekonomist/a/), **intervjuletica** (intervjuist/a/), **klavijaturistica** (klavijaturist/a/), **lingvistica** (lingvist/a/); **kustosica** (kustos); **fatalnica** (fatalnik), **poduzetnica** (poduzetnik), **poljoprivrednica** (poljoprivrednik), **znanstvenica** (znanstvenik), **računopolagačica** (računopolagač).

b) Izvedenice na **-ka**: **ambasadorka** (ambasador), **atentatorka** (atentator), **gastarbajterka** (gastarbajter), **kreatorka** (kreator), **premijerka** (premijer), **restauratorka** (restaurator), **farmerka** (farmer), **zubotehničarka** (zubotehničar), **fizičarka** (fizičar), **nobelovka** (nobelovac), **ribolovka** (ribolovac); **uništiteljka** (uništitelj);

c) Izvedenice na **-kinja**: **ateistkinja** (ateist/a/), **basistkinja** (basist/a/), **esejistkinja** (esejist/a/), **finalistkinja** (finalist/a/), **aspirantkinja** (aspirant); **kaligrafkinja** (kaligraf); **pedagoškinja** (pedagog); **sutkinja** (sudac).

d) Izvedenice na **-inja**: **arheologinja** (arheolog), **etnologinja** (etnolog), **kulturologinja** (kulturolog), **pedagoginja** (pedagog), **psihologinja** (psiholog), **sociologinja** (sociolog).

U vezi sa celokupnim materijalom, a posebno u vezi s ovde posebno posebno izdvojenim (novim) moviranim femininumima, nameće se čitav niz pitanja koja se tiču uslovljenosti upotrebe nekog jez. sredstva od položaja žene u društvu, spontanosti u izboru jezičkog varijeteta i intervencije sa strane (preporuká lingvista, intervencije lektora), značaja sociokulturne sredine za izbor jez. sredstva, vrste štampe ("ženska": "muška"), pola, uzrasta, nivoa obrazovanja, govorne situacije, produktivnosti sufiksa, sufiksne konkurencije, unifikacije sufiksa, ekspanzije sufiksa...

Pre nego što pokušamo odgovoriti na neka od ovih pitanja, moramo još jednom kazati da napred navedeni primeri čine manji deo ukupnog materijala¹⁹ te se kao takav ne može uzimati kao dokaz širenja "ženskih" formi. Većina ih, naime, potiče iz ženske revijalne štampe. Međutim, i materijal u celini pokazuje izvesno pomeranje u pravcu češćeg korišćenja markiranih formi. To se može, recimo, lepo ilustrovati upotrebom imenica **predsednica** i **premijerka**, koje postaju sve običnije čak i u razgovornom jeziku. (Naravno, upotreba ovih reči direktno je zavisna od položaja žene u društvu).

10. Među novim izvedenicama na **-ica** najviše je onih sa sufiksnom korelacijom **-ica:-0**,²⁰ a mnogo manje sa korelacijom **-ica:-(n)ik** i **-ica:-ac**. Ove dve poslednje korelacije sasvim su obične kad je sufiks **-ica** u pitanju. Izvestan komentar zaslužuju obrazovanja na **-ica** od maskulinuma na **-r** i **-t**. U načelu, ovde se javlja konkurencija među sufiksima: konkurenti sufiksu **-ica** mogu biti, u jednom slučaju **-ka**, a u drugom **-kinja**. Na širem srpskohrvatskom prostoru produktivniji su **-ka** i **-kinja**, dok u hrvatskoj varijanti **-ica** doživljava još ranije uočenu²¹ ekspanziju.

Što se sufiksa **-ka** tiče može se konstatovati da je on ostao u odranije poznatim tvorbenim tipovima. Slična konstatacija bi važila i za sufiks **-kinja** da nije izvedenica **sutkinja**. Odavno jedna reč nije bila predmet tako žestoke rasprave²² kao ovaj ženski ekvivalent imenice **sudac**. Pokušaćemo se uključiti u raspravu jednim pitanjem. Zašto **sutkinja**, a ne **sudinja**, ***sutka** ili ***sudica**?

Da bi se o konačnom liku "ženskog" ekvivalenta imenice **sudac** moglo uopšte govoriti, potrebno je kazati sledeće:

- U srpskohrvatskom jeziku poznate su, kad je sufiks **-ac** u pitanju, sufiksne korelacije **-ica:ac**, **-ka:-ac** i **-kinja:-ac**.
- Ženska nomina agentis et professionis gotovo se nikada ne prave od dvosloženih maskulinuma na **-ac**.

16 A to znači da te izvedenice nisu razmatrane i u knjizi Mocioni sufiksi, 1982. godine.

17 U matičinom Rečniku nema imenica kao bodibilder, fajter, klavijaturist i sl.

18 Svojom strukturno-semantičkom zanimljivošću ističe se primer - jet setterica.

19 Po sebi se razume da celokupni korpus sadrži mnoštvo drugih moviranih femininumima, kao i veliki broj "muških" naziva upotrebljenih za ženu. Među potvrdama ima i onih analitičkog karaktera kao žena lovac, žena političar, žena premijer, žena novinar, žena padobranac, pa čak i žena odvjetnica i žena padobranka.

20 Iz praktičkih razloga ovde se sve izvedenice na **-r** i **-t**, stranog porekla, smatraju nelzvedenim, prostim rečima.

21 Isp. B. Čorić, 1982b, 121.

22 Isp. članke E. Barić i I. Kramarića u časopisu Jezik br. 35 i 37.

Iako je imenica **sudinja** potvrđena (isp. RMSMH) u odgovarajućem značenju, njeno iskakanje iz tvorbenog sistema uzrok je, čini se, nepostojanju savremenih potvrda. Naime, sufiks **-inja** u imeničkoj mociji nikada ne korelira sa sufiksom **-ac**; zapravo, jezička analiza kod izvedenica na **-inja** uvek izdvaja odnos **izvedena reč:ceo maskulinum**. U izvedenice **sudinja** (mask. **sudac**) takvog odnosa nema, te ovu imenicu možemo samo svrstati među rane pokušaje moviranja imenice **sudac**.

Ekvivalenti na **-ica** i **-ka** nikada nisu potvrđeni. Zašto? Odgovor na ovo pitanje zahtevao bi puno prostora jer bi se rasprava morala proširiti i na sve druge imenice m. roda na **-ac** koje nemaju "ženskog" korelativa. (O tome ćemo pisati drugom prilikom). Za sada je dovoljno još jednom navesti potencijalne likove (***sutka**, ***sudica**) pa videti koliko su neobični.

Što se sufiksa **-kinja** tiče, valja kazati da se i on retko javlja u korelaciji sa **-ac** (isp. **trgovkinja:trgovac**, **strelkinja:strelac**, i to je uglavnom sve). Izgleda, međutim, da je on tvorcima ove reči bio jedino uspešno rešenje. A da je zaista uspešno - pokazuju sredstva javnog komuniciranja u kojima se doista često sreće.

11. Ženski korelativi stranih imenica na **-log** takođe predstavljaju neobična obrazovanja, i tvorbeno i širinom svoje upotrebe. Tvorbeno, zbog prisustva sufiksne konkurencije u potvrđenim primerima, širinom upotrebe, zbog toga što se javljaju pretežno u revijalnoj štapi određene sociokulturne sredine.

Moji izvori potvrđuju konkurenciju dvaju sufiksa: **-inja** i **-kinja**.²³ Međutim, u stručnoj literaturi se spominju i primeri kao: **pedagogica** i **psihologica**.²⁴ Od četiri produktivna mociona sufiksa u konkurenciji nema sufiksa **-ka**, iz razumljivih razloga (rezultat derivacije se delimično poklapa sa pridjevom izvedenim od iste baze). Što se ostalih sufiksa tiče, prednost imaju, čini se, sufiksi **-inja** i **-kinja**. Naime, sufiks **-ica** podrazumeva prisustvo alternacije **g:ž** (isp. **parove** tipa **herceg: hercežica**, **bog:božica**), te primeri kao **pedagogica**, u ovom smislu, nisu sistematskog karaktera. Movirani femininumi na **-kinja** i **-inja** generalno pripadaju mocionom sistemu srpskohrvatskog jezika. Čini se, međutim, da ovakva obrazovanja predstavljaju neku vrstu revitalizacije ovih sufiksa. Naime, izvedenice od osnova koje se završavaju na **-g** uglavnom pripadaju arhaičnijem leksičkom sloju (u tvorbenom smislu). Novijih izvedenica, osim ovih od imenica na **-log**, gotovo da nema. To je jedan od osnovnih razloga što je moviranje imenica na **-log** ograničenog dometa. Koji će od ova dva sufiksa nadvladati (**-kinja** ili **-inja**), teško je predvideti kad je celina srpskohrvatskog jezika u pitanju. Sigurno je da će značajnu ulogu imati ekstralingvistički faktori.

12. Analizirani materijal, koji ovde, zbog svoje obimnosti, nije u celini prezentiran, potvrđuje od ranije poznatu činjenicu da se u sferi naziva za zvanja i zanimanja lice ženskog pola, u osnovi, obeležava na dva načina: a) imenicom gramatičkom m. roda bez specifikacije u pogledu pola; b) izvedenom imenicom ž.roda markiranom s obzirom na pol. Ovome treba dodati i retke slučajeve analitičke diferencijacije u pogledu pola kakvi su: **žena pilot**, **žena advokat** itd. (Neobičnu novinu predstavljaju pleonastična rešenja tipa **žena padobranka**, **žena odvjetnica**.)

Na planu produktivnosti sufiksa zapaža se jače aktiviranje sufiksa **-inja** na jednom uskom prostoru (osnove na **-log**), kao i dalja ekspanzija sufiksa **-ica** u obrazovanjima od osnova na **-r** i **-t**, dakako, u određenoj sociokulturnoj sredini.

Širina upotrebe moviranog femininuma uslovljena je nizom faktora od kojih izdvajamo: društveni položaj žena, sociokulturnu sredinu, jezičku politiku, vrstu štampe, govornu situaciju. Nameće se utisak da nivo obrazovanja govornika, te njihov uzrast i pol ne utiču bitno na izbor jezičkog sredstva u razmatranoj značenjskoj skupini. U onim sferama iz kojih su vanjske (lektorske) intervencije isključene (kontakt-emisije na radiju i televiziji) udeo markiranih formi daleko je manji nego, recimo, u revijalnoj štampi.

LITERATURA

S. Babić, **Tvorba rječi u hrvatskom književnom jeziku**, Zagreb, 1986.

E. Barić, **Mociljski parnjaci i njihova upotreba**, Rasprava zavoda za jezik 13, Zagreb, 1987, str. 9-18.

E. Barić, **Kad sudac a kad sutkinja?**, Jezik, 35, sv.3, Zagreb, 1988, str.85-88.

E. Barić, **Ženski mociljski parnjak kao funkcionalna komunikacijska kategorija**, Jezik, 37, sv. 1, Zagreb, 1989, str. 12-21.

B. Čorić, **Mocloni sufiksi u srpskohrvatskom jeziku** Beograd, 1982a.

23 Isp. i primere antropološkinja, pedagoškinja, teološkinja koje navodi S. Babić, 1986, 253.

24 Isp. E. Barić, 1987, 14 i 1989, 16. Interesantno je da ova autorka ne spominje, u svojim radovima, izvedenice na **-kinja** (tipa pedagoškinja).

B. Ćorić, O sufiksu -kinja u srpskohrvatskom jeziku, Jugoslavenski seminar za strane slaviste, 32, Beograd, 1982b, str.119-128.

P. A. Dmitriev, O tendencii maskulinizaciji v zarubežnyh slavjanskih jazykah, Slavjanskaja filologija, Leningrad, 1986., str. 117-128.

M. Mić, Neka zapažanja o broju i rodu u srpskohrvatskom jeziku, Južnoslovenski filolog XLV, Beograd, 1989, str. 27-44.

M. Janjanin, "Gospođa profesor", Naš jezik, II, sv. 7, Beograd, 1934, str. 202-204.

I. Kramarić, Još jednom o sucu i sutkinji, Jezik, 35, sv. 4, Zagreb, 1988, str. 120-125.

S. Nikolić, Oblici imena: zvanje, zanimanje, dužnosti i titula ženskih lica, Naš jezik, n.s., VI, sv. 5-6, Beograd, 1955, str. 148-152.

L.S.Pusch, Das Deutsche als Männersprache, Frankfurt am Main, 1984.

Rečnik srpskohrvatskog književnog jezika, Matica srpska/Matica hrvatska, Novi Sad - Zagreb, 1967-1968 (knj. I-III), Novi Sad, 1971-1976 (knj. 4-6). (Skr. RMSMH)

A.K.Smoljskaja, O sintaksičeskom aspektu maskulinizaciji v serbohrvatskom jazyke, Slavjanskaja filologija, Leningrad, 1986, str. 129-138.

IZVORI

DNEVNI LISTOVI: Politika, Večernje novosti i Borba (Beograd), Vjesnik, Večernji list (Zagreb);

ZENSKJE REVIJE: Svijet (Zagreb), Praktična žena, Nada, Bazar (Beograd);

NEDELJNICI: Danas (Zagreb), NIN (Beograd), Una (Sarajevo);

MAGAZINI: Start (Zagreb), Duga (Beograd), Čao (Zagreb);

RADIO I TELEVIZIJA: igrane serije, filmovi, dnevno-informativne emisije, kontakt-emisije i sl.

Zusammenfassung

Božo Ćorić

Soziolinguistischer Zustand der Nomina für die Personen des weiblichen Geschlechtes im Serbokroatischen

Der Verfasser befaßt sich mit der Analyse neuerer Bildungen der Substantive des weiblichen Geschlechtes in der bildungssemantischen Kategorie nomina agentis et professionalis. Diese neuere Bildungen sind als Ergebnis zweier Tendenzen entstanden: einerseits als spontanes Bestreben nach Gestaltung einzelner Benennungen für die Personen des weiblichen Geschlechtes und andererseits als puristisches Streben gewisser Sprachwissenschaftler und Lektoren in Verlagsanstalten.